

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شادکامی، شخصیت و

عملکرد تحصیلی

دانش آموزان

فاطمه قاسمی

انتشارات گنج علم

بهار ۱۳۹۶

سرشناسه	: قاسمی، فاطمه، ۱۳۶۶
عنوان و نام پدیدآور	: شادگامی، شخصیت و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان / مولف فاطمه قاسمی؛ ویراستار سعید طاووسی.
مشخصات نشر	: شیراز: گنج علم، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۱۱۴ ص.
شابک	: 978-600-97611-1-1 ۲۴۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۹۱ - ۱۱۴.
موضوع	: موفقیت تحصیلی -- جنبه‌های روان‌شناسی
موضوع	: Academic achievement -- Psychological aspects
موضوع	: شخصیت -- جنبه‌های روان‌شناسی
موضوع	: Personality -- Psychological aspects
موضوع	: پیشرفت تحصیلی
موضوع	: (Promotion (School
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۶۱۰۶۰LB ۲ش آق/
رده بندی دیوبی	: ۱۵۲۳/۳۷۰
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۶۹۶۲۴۱

شادگامی، شخصیت و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان

فاطمه قاسمی

ناشر:	گنج علم
چاپ اول:	بهار ۱۳۹۶
ویراستار:	سعید طاووسی
تایپ و صفحه آرا:	گلنوش بروسان
طراح جلد:	مریم مظفری
شمارگان:	۱۰۰۰ نسخه
قیمت:	۲۴۰۰۰ تومان

((کلیه ی حقوق چاپ و نشر محفوظ و متعلق به ناشر است.))

آدرس: شیراز- پارامونت، ابتدای خ قصردشت، کوچه ۱، پلاک ۱ انتشارات گنج علم

تلفن: ۰۷۱۳۲۳۰۴۰۱۷

این اثر، مشمول قانون حمایت مولفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است. هر کسی تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه مولف (ناشر) نشر یا پخش و عرضه کند، مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

فهرست فصول و مندرجات آنها

۷	..... مقدمه
	فصل اول
۱۷	..... عملکرد تحصیلی
۱۸	..... تعاریف عملکرد تحصیلی
۱۹	..... عوامل موثر بر عملکرد تحصیلی
	فصل دوم
۲۵	..... شادکامی
۲۵	..... تعریف شادکامی
۲۸	..... دیدگاه‌های نظری در مورد شادکامی
۳۰	..... عوامل موثر بر شادکامی
۴۱	..... نقش شادی در جامعه
۴۲	..... نقش شادی در سازمان
۴۷	..... نقش شادی در آموزش و پرورش
۵۳	..... نقش شادی در خانواده
	فصل سوم
۵۷	..... شخصیت
۵۷	..... تعاریف شخصیت
۶۰	..... تاریخچه مطالعه روانشناسی شخصیت
۶۱	..... صفات شخصیتی
۶۴	..... عوامل تعیین کننده شخصیت
۶۷	..... ویژگی‌های شخصیتی
۷۰	..... عوامل بوجود آورنده شخصیت
۷۲	..... نظریه‌های شخصیت
۷۶	..... شخصیت و رفتار سازمانی

فصل چهارم

۸۳	جمع بندی
۹۱	فهرست منابع

مقدمه

در دنیای امروز مطالعه عوامل مؤثر بر عملکرد تحصیلی از جمله دغدغه های اصلی نظام آموزشی است و تلاش برای بهبود مدارس افزایش یافته است و تمام ابعاد سیستم آموزشی اعم از ساختار، سازمان، اداره و رهبری مدارس، مشارکت جامعه و اولیاء و نیز محتوای برنامه درسی، روش های آموزشی و ارزشیابی کل سیستم مورد هدف قرار گرفته است. عملکرد تحصیلی و عوامل مؤثر بر آن یکی از مباحث اصلی مورد توجه متخصصان آموزش و پرورش می باشد.

امروزه پژوهشگران بر ضرورت توجه به پیش‌بینی‌کننده‌های موفقیت تحصیلی تأکیدی خاص دارند، آن چنان که در سه دهه اخیر، مطالعه عوامل مؤثر بر عملکرد تحصیلی بیش از پیش مورد توجه نظام های آموزشی قرار گرفته است. برخی محققین عقیده دارند پیش‌بینی دقیق از عملکرد تحصیلی، تنها بر پایه ظرفیت‌هایی که به وسیله آزمون‌های هوش سنجیده می‌شوند، صورت نمی‌گیرد، بلکه باید اطلاعاتی در خصوص ویژگی‌های شخصیتی، انگیزه، عاطفی و شناختی که نقش میانجی بین توانایی‌ها و پیشرفت در حیطه‌ای ویژه ایفا می‌کنند در اختیار داشت. در این راستا با توجه به ارتباط شناخت، انگیزه، عاطفه در رفتار انسان، متغیرهای متعددی به منظور تبیین عملکرد تحصیلی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان در حوزه‌های متفاوت درسی شکل گرفته و به آزمایش گذاشته شده‌اند.

بی شک همه ی ما این موضوع را بارها تجربه کرده ایم که شادی و نشاط تا چه اندازه باعث ایجاد تغییر و تحول در زندگی مان شده است. شاید هیچ چیز چون شادمانی، بهترین انرژی و احساس پویایی را در شما بر نمی انگیزد و قدرت و ادامه روند مثبت حیات را تقویت و مسیر نمی سازد. انسان امروز انگار که به صورتی ناخود آگاه در جستجوی شادی است. آیا شادی را باید در ثروت جستجو کرد؟ آیا شادی را باید در تحصیل و سایر عوامل مادی جستجو کرد، یا در خانه و خانواده و یا در اجتماع؟ آیا شادی ریشه در محیط دارد و یا وراثت؟ آیا رابطه ای بین شادی و تیپ شخصیتی وجود دارد؟ شادکامی و نشاط از مهم ترین نیاز های روانی بشر است که به دلیل تأثیرات عمده بر زندگی شخص، همیشه ذهن انسان را به خود مشغول کرده است. روانشناسان شادکامی را در مجموع لذت ها، منهای درد ها و ترکیبی از حداکثر عاطفه مثبت به اضافه حداقل عاطفه منفی معرفی می کنند.

به نظر آنها، افرادی که در معیار های شادکامی نمره بالا می آورند. عموماً افرادی شاد، خوش بین و سالم و راضی هستند. زندگی را با ارزش می دانند. سلامت جسمانی و روانی آنها بیشتر است، طول عمر بیشتری دارند و از نظر شغلی و اجتماعی، موفقیت های بیشتری کسب می کنند. بنابراین با توجه به تأثیرات شادکامی بعید نیست که در عملکرد تحصیلی هم می تواند اثرات مثبتی را داشته باشد.

شادکامی بخش مهمی از کیفیت زندگی و بالاتر از هر ثروتی به شمار می رود. هر فردی مایل است در محیط مثبت و شاد مشغول به کار، تحصیل و زندگی شود و عملکرد شغلی و تحصیلی بهتری را تجربه کند

با توجه به بهره‌وری بالایی که در محیط‌های شاد وجود دارد، مهم‌ترین مسئله چگونگی ایجاد شادی در محیط کار است. امروزه با توجه به چالش‌هایی که سازمان‌ها با آن مواجه هستند، ایجاد سازمان شاد یکی از نیازهای اساسی محسوب می‌شود. مشاغلی که در آنها به فرد پاداش اعطا می‌شود، روابط مناسب کاری میان همکاران وجود دارد و حس موفق بودن در کار همواره به افراد القا می‌شود و شرایط لازم برای ایجاد تندرستی روانی در افراد را پدید می‌آورد و به دنبال آن سازمان از بهره‌وری لازم برخوردار می‌گردد. در این پژوهش محقق می‌کوشد، نقش واسطه‌ای شادکامی در رابطه با ویژگی‌های شخصیتی و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه مورد بررسی و پژوهش قرار دهد.

عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان و همچنین پیشرفت آن در اجرایی‌ترین سطوح نظام آموزش و پرورش یعنی مدارس و همچنین کلاس درس، مهم‌ترین شاخص برای ارزیابی برنامه‌های نظام آموزش و پرورش و ارتقا آن یکی از هدف‌های اساسی و حیاتی آن به شمار می‌رود. بنابراین طبیعی است که کاهش عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان در مدارس یکی از چالش‌ها و نگرانی‌های عمده‌ای است که زنگ خطر را در نظام آموزش و پرورش به صدا در آورده و نیز کارایی و اثربخشی برنامه‌های آن را به طور جدی در معرض تردید و سوال قرار داده و ضرورت جامع‌نگری و توجه به عوامل مختلف تاثیرگذار بر عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان را الزامی می‌کند.

در حال حاضر یکی از عوامل و علت‌های کاهش عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان در نظام آموزش و پرورش فعلی، این است که در بسیاری از

محیط ها و موقعیت های آموزشی بر توانایی های فردی به عنوان عامل اصلی موفقیت تاکید می شود. عوامل اساسی و مهم دیگر از جمله ویژگی ها و خصوصیات شخصیتی دانش آموزان مورد غفلت قرار می گیرد. به بیان دیگر باید توجه داشت که توانایی های فردی به تنهایی نمی توانند عامل موفقیت باشند، بلکه باید تفاوت های بین دانش آموزان (خصوصیات شخصیتی) را نیز به عنوان عامل مهم و موثر در عملکرد تحصیلی دانش آموزان در نظر گرفت. بنابراین تحلیل تفاوت های فردی و توجه به ویژگی های شخصیتی دانش آموزان، متغیری کلیدی برای تسهیل یادگیری دانش آموزان و همچنین جلوگیری از کاهش عملکرد تحصیلی دانش آموزان به حساب می آید. شخصیت مجموعه سازمان یافته و واحدی است متشکل از خصوصیات نسبتاً ثابت و با دوام که در مجموع یک فرد را از افراد دیگر متمایز میسازد گاه کلمه شخصیت برای توصیف بارزترین ویژگی شخص به کار می رود، مثلاً گفته می شود فلان شخص شخصیت پرخاشگر یا خجولی دارد. ولی روان شناسان در بحث شخصیت بیش از هر چیز به تفاوت های فردی توجه دارند، یعنی ویژگی هایی که یک فرد را از افراد دیگر متمایز می کند.

البته در همین رابطه باید خاطر نشان کرد که اهمیت و ضرورت توجه به ویژگی ها و خصوصیات شخصیتی و رابطه آن با عملکرد تحصیلی دانش آموزان، نباید موجب غفلت و کم توجهی به عوامل واسطه ای و تسهیل کننده این ویژگی ها (از جمله شادکامی دانش آموزان) یا به نوعی عوامل اثرگذار بر این رابطه (ویژگی های شخصیتی و عملکرد تحصیلی) شود، چرا که اثرگذاری ویژگی های شخصیتی دانش آموزان بر